

MİLLETLERARASI JEOLJİ KONGRESİ DÜNYA JEOLJİK HARİTASI
KOMİSYONU
PARİS 1962 TOPLANTISI

Ömer ESKİCİ

Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü, Ankara

ÖNSÖZ

M.T.A. Enstitüsü Genel Direktörlüğünün 10.12.1962 tarihli iş emri ile, Paris'te yapılan Avrupa Metalojenik Haritası çalışmalarına katılmak ve Enstitüce hazırlanan Türkiye Mineral Haritasını, adı geçen toplantıda takdim etmek üzere, 11.12.1962 de Ankara'dan hareket ettim. Mahiyeti daha geniş olan Paris toplantısının çeşitli çalışmalarım da takibettikten ve bu arada Fransa Atom Enerjisi Komiserliğinin bazı lâboratuvarları ile maden tesislerini de gezdikten sonra, 30.12.1962 de Ankara'ya döndüm.

Bu yazıdan maksat, katıldığım toplantılar ve Dünya Jeolojik Haritası Komisyonunun çeşitli çalışmaları hakkında toplu, ama kısa bir bilgi vermek, kayıtlı üyesi bulunduğumuz bu komisyonun çalışmalarını takip ve toplantılarına başarı ile katılabilmek için, neler yapmamız gerektiğini belirtmektir.

Adı geçen toplantıya takdim edilmek üzere hazırlanmış Türkiye Mineral Haritasının ortaya çıkmasında hizmetleri geçmiş olan M.T.A. Personeline ve takdim görevini bana tevcih lütfunda bulunan Enstitü idaresine teşekkürlerimi arz ederim.

I - TOPLANTININ MAHİYETİ

J - Milletlerarası Jeoloji Kongresi

Esas olarak görevlendirildiğim Avrupa Metalojenik Haritası toplantısı, aslında Milletlerarası Jeoloji Kongresinin, Dünya Jeolojik Haritası Komisyonunun çeşitli çalışmaları için tertiplenmiş 1962 faaliyetlerinden biri idi.

Bilindiği üzere, Milletlerarası Jeoloji Kongresi her dört yılda bir yapılmakta ve her kongre için bir başka memleket seçilmektedir.

1948 Londra
1952 Cezayir
1956 Meksika
1960 Kopenhag
1964 Yeni Delhi

Kongre Yeni Delhi'de 22 nci toplantısını yapmış olacaktır.

2 - Dünya Jeoloji Haritası Komisyonu ve çeşitli çalışma organları

Kongrenin 1948 Londra toplantısında bir Dünya Jeolojik Haritası Komisyonu (DJH) nun teşkili kararlaştırılmıştır. Bu komisyon 14 yıldan beri devam etmekte, çalışma konulan ve organları yıldan yıla biraz daha genişlemekte ve önem

Lasiodiscus cf. divergens REICHEL

Şekil 12; Levha III-c

Deskripsiyon. — Spiral odada dört tur ve boru şeklinde uzantılar bulunmaktadır. Kabuğun çapı : 0.35 mm.

Elimizdeki kesitler eğik olduğu için, Reichel'in spesleriyle tam bir karşılaştırma yapılamamaktadır. Bununla beraber, genel görünüşü ile, elimizdeki specimen *Lasiodiscus divergens* Reichel'e benzemektedir.

Fauna assosiyasyonu.— Yukarda bahsedilen Lasiodiscidae'nin aşağıda verilen Foraminifer'lerle assosiyasyon halinde olduğu görülmüştür :

Staffella, Schubertella, Schwagerina, Endothyra, Glomospira ve Palaeolingulina.

Bulunduğu yer,— Ankara, Türkiye.

Stratigrafik seviye.— Orta Permien kalkeri.

Neşre verildiği tarih, 29 Ocak 1963

B İ B L İ Y O G R A F Y A

- BRASHNIKOVA, N.E. & JARCEVA, M.V. (1956) : L'evolution du genre *Monotaxis*. *VOPROSY Mikropaleontol.* S.S.S.R. no. 1.
- MİKLUKHO-MAKLAJ, K.V. (1954) : Foraminifères du Permien supérieur du Nord du Caucase. *Trudy V.S.E.G.I. Gosgeoltekhizdat.* S.S.S.R.
- PUTRJA, F.S. (1956) : Stratigraphie et Foraminifères du Carbonifère moyen du Donbass oriental. *Trudy V.N.I.G.R.I. S.S.S.R.*, t. 98. (Mikrofauna S.S.S.R. t. 8).
- REICHEL, M. (1945) : Sur quelques foraminifères nouveaux du Permien méditerranéen. *Eclog, geol. Helv.*, vol 38, no. 2.
- REITLINGER, E.A. (1956) : La nouvelle famille des Lasiodiscidae. *VOPROSY Mikropaleontol* S.S.S.R., no. 1.

kazanmaktadır. Halen Dünya Jeolojik Haritasının kompilasyonu ve yayınlanması ile ilgili çalışmalar devam ederken, biri Dünya Tektonik Haritasının ve biri de Dünya Metalojenik Haritasının hazırlanması ile görevli iki Alt Komisyon da faaliyette bulunmaktadır. Bu son Paris toplantısında, 22 nci kongreye teklif edilmek üzere, bir de Dünya Hidrojeoloji Haritasının hazırlanması için, üçüncü bir Alt Komisyon teşkili fikri ileri sürülmüş bulunmaktadır.

Üye devlet sayısı 133 ü bulan bu komisyonda, çeşitli konularda dünya jeolojik haritalarının hazırlanabilmesi için belli bir konuyu ele alan her bir Alt Komisyonun, kıtalara veya siyasi bölgelere göre gruplanması zaruri görülmüş, ve böylece her bir Alt Komisyona bağlı Redaksiyon Komiteleri teşkil olunmuştur. Bu gruplaşmalar genel olarak şunlardır :

Avrupa
S.S.G.B.
Afrika
Kuzey Amerika
Güney Amerika
Asya (Uzak Doğu)
Orta Doğu
Avustralya (Okyanusya)

Şimdi bir de Güney Kutbu için bir Redaksiyon Komitesi fikri belirmiştir. Her bir Redaksiyon Komitesi içinde gerekirse, geçici çalışma grupları da teşkil olunmaktadır.

Yukarda belirtmiye çalıştığım kuruluş ve onun çeşitli organları, hep milletlerarası bir vasıf taşımaktadır. Gerek komisyonun, gerekse çeşitli organlarının çalışmaları her şeyden önce üye devletlerin jeoloji sahasındaki millî çalışmalarına dayanmakta ve çeşitli dünya jeolojik haritalarının kompilasyonu milli çalışmalar sayesinde yapılabilmektedir. Millî çalışmaların yetersiz olduğu bölgelerde ilgili meslek teşekküllerinin veya şahısların etüd ve çalışmalarından faydalanılmaktadır.

Türkiye de Dünya Jeolojik Haritası Komisyonunun üyesidir ve Avrupa Redaksiyon Komitelerinin çalışma sahası içinde mütalâa olunmaktadır. Türkiye öteden beri bu çalışmalara ancak millî çapta katılabilmiş, milletlerarası çalışma grup ve komitelerinde devamlı, aktif vazife almamıştır. Komisyonun üyelik aidatını M.T.A. Enstitüsü ödemektedir.

II - AVRUPA METALOJENİK HARİTASI ÇALIŞMALARI

3 - Önceki çalışmalar

Milletlerarası Jeoloji Kongresinin 1956 da Meksika'daki 20 nci oturumunda bir Metalojenik Harita Alt Komisyonu teşkili kararlaştırılmıştı. 1960 a kadar geçen sürede dünya çapında yapılan anketler, görüşmeler ve çabalardan, karşılaşılan birçok güçlüklerden sonra, Kongrenin 21 inci Kopenhag oturumunda, milletlerin bu konuda ve küçük ölçekli çalışmalara devam etmesi ve Avrupa milletlerinin öncülük etmek üzere Avrupa Metalojenik Haritası Redaksiyon Komitesinin teşkili kabul edilmiş, ve böyle bir haritanın yapılması için karşılaşılan başlıca problemleri incelemek üzere, aşağıdaki komite teşkil olunmuştur :

- Başkan Laffitte (Fransa)
- Sekreter Permingeat (Fransa)
- Üye Martini (F. Almanya)
- Zoubek (Çekoslovakya)
- Chatalov (S.S.C.B.)
- Marmo (Finlandiya)
- Trotter (İngiltere)

Komite birkaç kere toplanmış ve bazı bölge denemeleri yapılmasını kararlaştırmıştır. Bu denemelerin sonuçlarını görmek, bu konularda yeni kararlar almak ve bunları DJH Komisyonunun 17-23 Aralık 1962 Paris toplantısına sunmak üzere, 13-15 Aralık 1962 de Paris'te bütün Avrupa Devletleri temsilcilerinin de katıldığı bir toplantı tertiplenmiştir.

4 - Toplantı yeri ve sergi

Avrupa Metalojenik Haritası, 1962 Paris toplantısı Ecole des Mines (Paris Maden Yüksek Okulu) de yapıldı. Toplantıya hazırlık olmak üzere, çeşitli Avrupa memleketlerinin kendi sınırlarına münhasır madenlerle ilgili, gerek matbu haritalar, gerekse deneme mahiyetindeki harita maketleri okulun Mineraloji Müzesinde sergilendi. Türkiye'nin 1:500 000 ölçekli ve jeolojik esaslı Mineral Endeks Haritası maketi ile 1:2500000 ölçekli matbu Maden Zuhurları Haritası ve aynı eşeldeki Türkiye Kömür Yatakları Haritası yer almıştır.

Sergi, toplantının müsait bir safhasında, bütün üyeler tarafından toplu olarak gezilmiş, dağınık gruplar halinde ilgililerden izahat alınmıştır. Bana yöneltilen başlıca sorular kömür zuhurlarının, ve meselâ Trakya bölgesindeki zuhur sayısının çokluğu, bakır yatakları, krom yataklarının coğrafi dağılışı, gibi hususlar olmuştur.

Türkiye Mineral Haritası (1:500 000) maketi Rus lejandına göre hazırlanmıştı. Bazı memleketler Fransız lejandını kullanmışlar; bazıları da kendilerine göre düşündükleri lejand dahilinde deneme yapmışlar. Esasen işin bu safhası daha başka türlü de olamazdı.

Bu millî çaptaki çalışmaları yansıtan harita ve maketlerde ilk göze çarpan husus, gerek «metalojenik harita» fikri (conception), gerekse kartografya tekniği bakımından, aralarında hiçbir benzerlik olmayışı idi. Görüşmelerde daha da açıkça anlaşıldığı gibi «metalojenik harita» fikri, yani böyle bir haritada nelerin yer alması, nelerin nasıl gösterilmesi gerektiği gibi, prensip konuları henüz halledilmiş değildir.

Avrupa Metalojenik Haritası toplantısının 13-17 Aralık 1962 günleri boyunca devam eden toplantılarında şu hususlar görüşülmüştür.

- Avrupa Kömür Yatakları Haritası
- Avrupa Demir Yatakları Haritası
- Avrupa Metalojenik Haritası

5 - Avrupa Kömür Yatakları Haritası

Toplantıda, önce Avrupa Kömür Yatakları Haritası takdim edildi. Bu haritanın kompilasyonu Rus Jeologu M. Gorski tarafından yapılmış ve maketi ha-

zırlanmıştır. Haritanın ve izahnamesinin Haziran 1963 de baskıya verilmesi ve iki dilde (Fransızca ve Rusça) basılması kabul edilmiştir.

Ancak, haritada eksik olan kısımlar belirtilmiş, ait oldukları memleketlerden, redaksiyon bilgilerinin biran önce temini istenmiştir. Bu memleketler İrlanda, İslanda ve Türkiye ile izahnamelerini vermeyen Polonya ve Romanya'dır. Üç (halen iki buçuk) ay zarfında gönderebilirsek, Türkiye'nin kömür durumu da haritanın bu birinci baskısında yer alacaktır.¹

6 - Avrupa Demir Yatakları Haritası

Sergi gezildikten sonraki öğle celsesinde, Avrupa Demir Yatakları Haritası çalışmaları hakkında izahat verildi. Bu haritanın kompilasyonu için vazifeli Alman Jeolog M. Martini şu hususlar üzerinde durdu :

- Birçok memleketler gerekli redaksiyon bilgilerini göndermediler.
- Bu haritanın birçok meseleleri metalojenik haritanınkinin aynıdır; tektonik harita olmadan devam edilemeyecek, bunun da metalojenik harita ile beraber yürümesi daha uygun olacaktır.

Bu görüş kabul, ve demir haritasının yayınlanması tehir edildi.

Bilindiği üzere, bu çalışmalarla ilgili olarak Enstitümüz Türkiye'nin Demir Yatakları Haritasını hazırlamış, bu amaçla Stokholm'de 1961 de yapılan toplantıya iştirak edilmişti. Bu harita ve izahnamesi ilgili redaksiyon komitesine henüz gönderilmemiştir. Belki yukarda açıkladığım tehir temayülü dolayısıyla, istenmemiş olabilir.

7 - Avrupa Metalojenik Haritası çalışmaları

Toplantının diğer iki günü Metalojenik Harita üzerindeki görüşmelerle geçmiştir. Bu konu çeşitli yönlerden ele alındı. Önce çeşitli memleketlerin, hazırlanmış olduğu denemeler hakkında, delegeleri tarafından izahat verildi. Bunlardan çoğu henüz, tam anlamıyla, «metalojenik» sayılamazdı. Maden Haritası, Mineral Endeks Haritası gibi başka deyimlere daha çok uyuyordu. Bu bakımdan Türkiye için hazırlanmış olan 1:500 000 ölçekli haritaya belki «Jeolojik Fonlu Mineral Endeks ve Maden Haritası» demek lâzım gelir.

Millî çalışmalar hakkındaki izahat sırasında söz alarak: Türkiye'de bu yönde çalışmalara ilk olarak M.T.A. tarafından başlandığı ve uzun yıllardan beri yapılan prospeksiyon ve arama faaliyetleri hakkında kısa bir izahat verdikten sonra, küçük ölçekli (1 : 2. 500 000) ve basit bir topografya fonlu mineral endeks haritasının hazırlanıp yayınlandığını, daha etraflı bir kompilasyon çalışmasına başlandığını, bu çalışmanın bugünkü safhasına göre teşhir ettiğimiz 1 : 500 000 ölçekli maketin hazırlanmış olduğunu, nihayet geliştirilmekte olan Türkiye Tektonik Haritasından ve Avrupa Metalojenik Haritası Redaksiyon Komitesinin çalışmasından da faydalanarak Türkiye Metalojenik Haritasının tekemmül ettirileceğini ifade ettim... Haritamız birçok üyelerin dikkatini çekmiş ve bazılarının konuşmalarında misal olarak gösterilmiştir.

¹ M.T.A. Haritayı hazırlamış ve göndermiştir.

Millî çalışmalar üzerindeki görüşmelerden başka, önceden hazırlanmış iki teklif üzerinde müzakere açılmıştır. Biri Dünya Metalojenik Haritası Alt Komisyonu Sekreteri Prof. P. Routhier tarafından hazırlanmış ve bir Alt Komisyon raporu olarak sunulmuştur. Diğeri, Avrupa Metalojenik Haritası Redaksiyon Komitesi Başkanı M.P. Laffitte ile sekreteri M.F. Permingeat tarafından hazırlanmış ve bir etüd olarak, Fransa Jeologlar Derneği Bülteninde, 1961 de yayınlanmıştır.

Gerek millî metalojenik haritaların hazırlanmasında, gerekse bir kıtanın metalojenik haritasının kompilâsyonunda ortaya çıkan başlıca problemler üç nokta üzerinde toplanabilir. 1) Metalojenik unsurların tâyini; yani litolojik, stratigrafik, tektonik, magmatik, metazomatik ve paleocoğrafik gibi maden yatağının teşekkülüne müessir olabilen jeolojik unsurların tâyini; 2) Gerek bu taayyün unsurlarını, gerekse maden yatağı özelliklerini gösterecek bir semboller sisteminin uygulanması; 3) Daha büyük ölçekli millî haritalarda yer alabilen taayyün unsurlarının temel özelliklerini kaybetmeden 1 : 2 500 000 ölçekli Avrupa Haritasına geçirilmesi.

Görüşmeler ve tartışmalar sonunda, metalojenik harita düşüncesinin bu safhasında, her şeyden önce, milletlerarası ortak bir lejandın hazırlanması gerektiği sonucuna varılmış ve bunun için bir Redaksiyon Komitesi teşkil olunmuştur. Bu Komiteye :

Başkan (veya Koordinatör olarak)	M. Laffitte,	(Fransa)
Sekreter :	Permingeat	(Fransa)
Üye :	Martini	(F. Almanya)
	Dunning	(İngiltere)
	Marmo	(Finlandiya)
	Mortelli	(İtalya)
	Zoubek	(Çekoslovakya)
	Chatalov	(S.S.C.B.)

seçilmişlerdir. Ortaya çıkan ikinci problem kıtada jeolojik yapı bakımından temel ayrılıklar gösteren bölgelerin bulunmasıdır. Yapılacak lejandın, bütün bu değişik bölgelerin maden yataklarının teşekkülünü etkileyen çeşitli jeolojik unsurlarını kapsamı gerekmekte, yine de lejandın, haritayı anlaşılabilir bir karışıklığa götürmeyecek kadar sade, kolay ve açık olması istenmektedir. Bunun için üç ayrı çalışma grubunun teşkili nazarı itibara alınmıştır:

1. Moskova ve diğer Doğu Avrupa bölgesi çalışma grubu (Bu grup Prof. Gorski ve Prof. Chatalov'un sorumluluğu altında teşkil olunacaktır.)
2. Kuzey Almanya ve mücavir bölgeler grubu (Ru grubun animatörü Prof. Martini tarafından seçilecektir.)
3. Batı Avrupa ve Akdeniz bölgesi grubu. (Bu gruba giren memleketlerin yapacağı teklifleri M. Permingeat toplayacak ve birleştirecektir.)

Gerek bu toplantıdaki görüşmelerde, gerekse bunu tâkibeden Dünya Jeolojik Haritası Komisyon toplantısında Avrupa Metalojenik Haritasının kompilâsyonu için aşağıdaki genel prensipler kabul edilmiştir :

- a) Avrupa Metalojenik Haritasının 1 : 2 500 000 ölçekli olması;
- b) Jeolojik unsurlar için açık veya grileştirilmiş soluk renklerin kullanılması;

- c) Cevherleşmenin özelliği ile ilgili sembollerin koyu ve parlak renklerle gösterilmesi;
- d) Millî Metalojenik Haritanın, Milli Jeolojik Harita ölçeğinde olması.

8 - Avrupa Tektonik Haritası Redaksiyon Komitesi ile temas

Bu görüşmelerde tektoniğin maden yataklarının teşekkülü ile ilgisinin önemi belirmiş ve önceden de tasarlandığı gibi, Avrupa Tektonik Haritası Redaksiyon Komitesi ile müşterek bir oturum yapılmıştır. Bir hayli kalabalık olan bu oturumda metalojenistler tarafından bazı dileklerde bulunulmuştur. Fakat, Tektonik Harita Redaksiyon Komitesi, hazırlanmış ve 1963 te baskıya verilecek Avrupa Tektonik Haritasının bu birinci baskısı için her hangi bir değişiklik yapılamayacağını, baskıdan sonra birçok özetlemeler olacağını, böylece kıtanın yapısı ve bu yapının tarihi hakkında fikirlerimizin derinleşeceğini, bu arada Metalojenik Harita Redaksiyon Komitesi ile sıkı iş birliği yapılacağını ve bütün bunların Tektonik Harita Redaksiyon Komitesinin birinci baskıdan sonraki çalışma programının esasını teşkil edeceğini ifade etmiştir.

Böylece, Avrupa Metalojenik Haritası Redaksiyon Komitesinin üç günlük toplantısı sona ermiştir.

III - DÜNYA JEOLJİK HARİTASI KOMİSYONU ÇALIŞMALARI

9 - Toplantı yeri ve sergi

Avrupa Metalojenik ve Avrupa Tektonik Haritaları Redaksiyon Komitelerinin Ecole des Mines'deki üç günlük çalışmasından sonra, Dünya Jeolojik Harita Komisyonu toplantısı yapılmıştır. Toplantı Paris, UNESCO binasının IV sayılı salonunda 17.12.1962 Pazartesi günü başlamış, ve bir hafta devam etmiştir.

İlgili basılmış veya maket halindeki haritalar aynı salonda sergilenmiş ve toplantı boyunca devam etmiştir. Basılmış veya maket halindeki çeşitli (jeolojik, tektonik ve mineralojik) millî haritalar, Komisyonun Redaksiyon Komitelerince kompilasyonu tamamlanmış veya ilerlemiş kıtalar jeolojik ve tektonik haritaları bu sergide yer almıştır.

Türkiye'nin Ecole des Mines'de sergilenen Mineral Haritası maketi ile Türkiye Jeolojik Haritasının 18 paftasından basılmış olan 7 si bu sergide teşhir edilmiştir.

Aynı salonda yapılan ve Dünya Milletlerinin katıldığı bu toplantıdaki görüşmeler :

- Dünya Jeolojik Haritası ve Atlası
- Dünya Tektonik Haritası
- Dünya Metalojenik Haritası
- Komisyon idari işleri

üzerinde olmuş, Komisyonun usul ve geleneklerine göre, her bir konu için ayrı divanlar teşkil olunmuştur.

10 - Dünya Jeolojik Haritası ve Atlası

Dünya Jeolojik Haritası Komisyonunun en ileri durumda olan haritası, Dünya Jeolojik Haritası ve Atlası çalışmalarıdır. Komisyonun teşkilinden önce, böyle bir harita için çoktan teşebbüs edilmiş ve ilerlemeler olmuştur. Komisyonun teşkili ile problem, milletlerarası bir konu olarak ele alınmış ve 14 sene gibi bir zamanda daha ileri sonuçlara varılmıştır. Kabul edilen Dünya Jeoloji Haritasının ölçeği 1 : 5 000 000 dur. Bu haritanın baskısı biter bitmez 1 : 2 000 000 ölçekli yeni bir Dünya Jeolojik Haritasının ele alınması mevzu bahistir. Bu harita şüphesiz, jeolojik bilgi alanındaki en son gelişmeleri de yansıtacaktır.

Beş altı yıldan beri ele alınmış olan 1 : 10 000 000 ölçekli bir Dünya Jeoloji Atlasının kompilasyonu ve yayınlanması için ayrı bir grup çalışmaktadır. Bazı eksiklerin tamamlanması için çalışmalara devam edilmektedir.

Avrupa Haritasının kompilasyonu M. Bentz'in yönetimi altında yapılmaktadır. S.S.C.B. bölgesi içinde bulunan föylerin kontrolü sağlandıktan ve 1963 de Prag'da yapılacak toplantıdan sonra, altı Orta Avrupa föyü baskıya girecektir. Ancak, halli gereken bazı ilmi problemler bulunduğu gibi, kartografya tekniği bakımından da bazı güçlükler olduğu anlaşılmaktadır. Almanya bu hususta 10 türlü tecrübe baskısı yapmış ve bunlardan en iyisinin seçilmesi icabetmektedir; hazırlanan lejand üyelere dağıtılmıştır.

M. Bentz, Avrupa memleketlerinin jeolojik harita çalışmaları hakkında izahat vermiş, bu arada Türkiye'deki çalışmalardan ve yayımlanmaya başlanan 1 : 500 000 ölçekli Jeolojik Haritadan sitayişle bahsetmiştir.

Verilen izahlardan S.S.C.B. bölgesinde jeolojik harita bakımından birçok ilerlemeler olduğu belirtilmiş; bu arada son yıllarda bölgenin 1 : 5 000 000 ölçekli jeolojik, tektonik, jeotektonik, jeomorfolojik, Kuaterner, hidrojeolojik, metalojenik, anomali jeofizik, ilâh. haritalarının hazırlanmış olduğu bildirilmiştir. Ayrıca, birçok ekonomik maksatlı özel haritalardan başka, 1 : 30 000 000-1 : 50 000 000 ölçekli bir kompilasyon da programa alınmıştır; bu harita Dünya Jeoloji Atlası için bir hazırlık mahiyetinde olacaktır. Kuzey Kutbu çevresini içine alacak olan bu haritanın da ilgi çekeceği belirtilmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde, Kuzey Amerika'nın 1 : 5 000 000 ölçekli haritası Amerika Jeoloji Derneği tarafından hazırlanmış ve U.S.C.S. tarafından bastırılması derpiş olunmuştur. Halen el boyaması şeklinde isteyenlere verilen bu haritanın 1964 te tamamiyle basılmış olacağı ve Yeni Delhi Kongresine yetiştirileceği ilgililerce beyan edilmiştir. Kuzey Amerika'nın bundan önce 1906 ve 1946 da basılmış olan haritalarından farklı olarak, yeni harita 40 mil ve daha fazla uzunluktaki fayları da göstermektedir. İki türlü lejand kullanılmış olduğu anlaşılmaktadır, birincisi Amerika'nın eski haritalarında kullanılmış lejand olup, yine öyle basılacağı zikredilmektedir. İkincisi ise, DJHK unca kabul edilmiş olan lejanda göre hazırlanmıştır.

Güney Amerika'da ise durum biraz daha geç bir safhada bulunmaktadır. Memleket sınırlarındaki jeolojik korelasyonlar henüz bitirilmemiş ve memleketler son millî jeolojik haritalarını tam olarak Redaksiyon Komitesine göndermemiştir. Komisyonun bu hususta tavassutu istenmektedir. Kuzey Amerika J.H. Redaksiyon Komitesi bir hususa daha işaret etmiş ve Brezilya Jeolojik Haritası için seçilmiş

olan renklerin bazı bakımlardan dolayı, DJHK unun kabul ettiği renklerden daha uygun olduğunu ileri sürmüştür.

Afrika Jeolojik Haritasının (1 : 5 000 000) kompilasyonu bitmiş, nihai maketi hazırlanmış ve ilk defa olarak, bu toplantıda teşhir olunmuştur. Afrika haritasının böyle süratli bir şekilde hazırlanması 1929 dan beri mevcut olan Afrika Jeoloji Servisleri Birliğinin gayreti ile mümkün olmuştur. Yapılan sentez bakımından Afrika haritası diğer kıtalara nazaran daha ileri görülmektedir. Bütün föyleri daha 1960 ta Birliğin Kopenhag toplantısında müzakere ve münakaşa edilmiş ve karara bağlanmış bulunuyordu. UNESCO, haritanın baskısını finanse etmeyi üzerine almıştır.

Asya ve Uzak Doğu Jeolojik Haritasının hazırlanması işi ilk olarak 1953 de Tokyo'da yapılan bir toplantıda ele alınmış; kıdemli jeologlardan müteşekkil bir çalışma grubu seçilmiştir. Grup ilk toplantısını 1954 de Bangkok'ta yapmış 1 : 5 000 000 ölçekli Asya haritasının hazırlanması için ilgili ülkelerin 1 : 2 000 000 ölçekli millî haritalarını çalışma grubuna göndermesi istenmiştir. Koordinatöre gelen bütün millî haritalar 1 : 5 000 000 ölçeğe göre küçültülmüş; mutabakat için memleketlerin ilgili makamlarına gönderilmiş ve böylece düzeltilen ve mutabakata varılan bütün haritalar tekrar birleştirilmiş ve gerek haritanın gerekse izahnamesinin nihai şekli, DJH Komisyonunun kabul ettiği esaslara göre hazırlanarak, altı pafta halinde Hindistan'da bastırılmıştır. Haritalar halen satışa arz olunmuş durumdadır.

Avusturalya ve Okyanusya'nın jeolojik harita çalışmaları da ilerlemiş bir durumdadır, hemen bütün kompilasyon işleri ikmal edilmiş, bazı paftaların son revizyonları yapılmak üzere olup, harita Avustralya hükümeti tarafından bastırılacak ve tevzi olunacaktır. Bu paftalardan yalnız ikisini Yeni Zelanda hükümetinin bastıracağı anlaşılmaktadır.

Böylece, kıtaların jeolojik harita durumu gözden geçirildikten ve yapılan ilerlemeler kaydedildikten sonra, Güney Amerika haritasının ikmali temenni olunmuş; 1 : 2 000 000 ölçekli jeolojik harita çalışmalarına bir başlangıç olmak üzere, müşterek bir lejand hazırlanması için bir komite teşkiline ve bu komitenin 1964 kongresinden önce lejandı hazırlamasına karar verilmiştir. Bu yeni lejandın 1958 de kabul edilen lejanddaki esasların normal gelişmesi ve her hususu karşılamaya müsait olması şeklinde telâkki edilmesi istenmiştir.

II - Dünya Tektonik Haritası

Dünya Tektonik Haritasının hazırlanması için bütün jeoloji servisleri veya teşekkülleri tarafından gayret sarfedildiği görülmektedir. Güney Amerika hariç, diğer bütün kıtaların tektonik haritası hazırlanmış denebilir. Bütün memleketlerin, tektonik sahasındaki çalışmalarını ilerletmeleri ve derinleştirmeleri ve bunları 22 nci Kongreye (Yeni Delhi) getirmeleri istenmektedir. Tektonik etüdlerin bugünkü durumu Dünya Tektonik Haritasının hazırlanmasına müsait görülmektedir. Ancak, kongrede önemli birçok ilmî problemlerin müzakeresine yeteri kadar zaman ayrılması lüzumu belirtilmekte ve diğer konularda olduğu gibi tektonik harita konusunda da topografik ve coğrafi esasların tesbiti gerekmektedir.

Daha önce de temas edildiği gibi, Avrupa Tektonik Haritasının nihai şekli tesbit olunmuş, maketi hazırlanmış, tecrübe baskıları yapılmıştır ve bu aylarda

baskıya verilecektir. Haritanın Yakın Doğuyu içine alan 6 ncı paftasının henüz hazırlanmamış olduğu, bu hususta Redaksiyon Komitesinin, bu paftanın kompilasyonunu yapan M. Dubertret ile mutabakata, vardığı anlaşılmıştır. Haritanın takriben 600 sahifeyi bulan izahnamesi, 100 resim ve kroki de dahil olmak üzere, hazırlanmıştır. Harita ile birlikte baskıya verilecektir.

Avrupa Tektonik Haritasının bu birinci baskısından sonra, bir Avrupa Tektonik Atlasının hazırlanması düşünülmekte olup, bu husus bir teklif olarak 22 nci Kongreye arz olunacaktır.

Sovyetler Birliği'nde bölgenin 1:5 000 000 ölçekli tektonik haritası hazırlanmış, kongrenin birçok toplantılarında teşhir edilmiştir. Bu çalışmalardan faydalanılarak 1:1 500 000 ve daha büyük ölçekli tektonik haritaların yapılması konusunda ana problemler de halledilmiştir. Bu ölçüdeki haritaların maden aramalarında ve metalojenik haritaların hazırlanmasında lüzumlu ve faydalı olduğu görülmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin, Kongrenin Kopenhag toplantısında teşhir edilen tektonik haritası, 1961 sonunda baskıya verilmiş 1962 de 10 000 kopya olarak basılmıştır. U.S.C.S. ile Amerika Petrol Jeologları Derneğinin işbirliği sayesinde ortak bir proje olarak gerçekleştirilmiş, satılabilir haritaları, 2 milyon petrol ve gaz sondajları ve çeşitli maden aramaları gibi pek geniş bir tektonik bilginin kompilasyonu olarak ortaya çıkarılmıştır. Haritanın paftaları, 1944 te yayınlanan ilk U.S.A. Tektonik Haritasının pafta taksimatına uygundur.

Halen U.S.G.S. in Kanada ve Meksika Jeoloji Servisleri, ile işbirliği yaparak, Kuzey Amerika'nın 1:5 000 000 ölçekli tektonik haritasını hazırlamış ve bu toplantıda Komisyona sunmuştur. Harita U.S.A. nın ve Meksika'nın yayınlanmış tektonik haritaları ile Kanada, Greenland ve Alaska'nın henüz yayınlanmamış tektonik haritalarının kompilasyonu ile meydana getirilmiştir. Harita nihai şekli ile 22 nci Yeni Delhi toplantısına yetiştirilecektir.

Afrika'nın 1:5 000 000 ölçekli Tektonik Haritasının hazırlanması için yapılan çalışmalar da bir hayli ilerlemiştir. Konu Afrika Jeoloji Derneği Servisleri tarafından ele alınmıştır. Önce bir lejand tesbiti gerekmekte idi; bu, bölge koordinatörlerinin Kasım 1961 deki Paris toplantısında kararlaştırılmıştır. Afrika memleketlerinin jeoloji servislerince verilecek bilgi ve dokümanlara göre, koordinatörler bölge haritalarını hazırlıyacaklar ve Genel Koordinatör de Afrika'nın Genel Tektonik Haritasını tertip ve tanzim edecektir. Mükâmil bir tektonik harita maketinin 1964 Yeni Delhi Kongresine yetiştirileceği ümit edilmektedir.

Diğer kıtalarda da tektonik harita çalışmalarına devam edilmektedir. Hindistan ve Tokyo'da bu konudaki çalışmalar bir hayli ilerlemiş olduğu gibi, Güney Amerika'da bilhassa Brezilya ve Venezüella'da tektonik harita çalışmalarına başlanmış ve ilerlemeler yapılmış olduğu anlaşılmaktadır.

12 - Dünya Metalojenik Haritası

Dünya Metalojenik Haritasının hazırlanması yolunda Kongre'nin şimdiye kadar yapmış olduğu çalışmaları daha önce, Avrupa Metalojenik Haritası çalışmaları bölümünde arz olunmuştu. Gerek bunları ve gerekse Avrupa kıtası için yapılmış son çalışmaları gözden geçiren DJH Komisyonu, yapılan ilerlemeleri memnuniyetle kaydetmiş ve aşağıdaki temennilerde bulunmuştur :

Her bir memleketin kendi metalojenik haritasını hazırlamaya gayret etmesi ve bu haritanın millî jeolojik harita ölçeğinde olması bu yönde atılacak ilk adımı teşkil etmektedir. Bu sebeple, bunu yapmamış memleketlerin biran önce böyle bir çalışmaya başlaması temenni olunmaktadır. Bu haritanın hazırlanmasında Dünya Metalojenik Haritası Alt Komisyonu Sekreteri Prof. Ruthier tarafından hazırlanan «Proposition pour une symbolique commune» adlı raporun gözönünde tutulması faydalı mülâhaza edilmektedir. Sembollerin, bilhassa madenin (veya bir grup madenlerin) şeklini (veya tipini) ve yatağın (veya bölgenin) önemini gösterecek şekilde seçilmesi istenmiştir. Alt Komisyon, her bir kıta için bir koordinatör seçilmesi ve Avrupa kıtası çalışmalarını takibederek ilgili memleketleri bu sahada çalışmalara teşvik etmesi temennisinde bulunmuştur. Kıtaya şâmil sentez, ancak, bu şekilde yapılabilecektir. Bu maksada hizmet edebilmek için, Avrupa Redaksiyon Komitesinin hazırlıyacağı müşterek lejandı hemen dağıtması temenni olunmuştur.

Metalojenik harita çalışmaları halen yalnız Avrupa'ya münhasır değildir. Birleşik Amerika, Kanada, Sovyet Rusya, Japonya ve Hindistan'daki faaliyetler kayda değer görülmektedir. Bir Dünya sentezine gidilebilmesi için, uzun çalışmalara lüzum olduğu anlaşılmaktadır.

13 — Komisyonun idari işleri

Dünya Jeolojik Haritası Komisyonu, Milletlerarası Jeoloji Kongresinin bir organıdır ve bütün dünya memleketlerini üye saymaktadır. Kayıtlı üye memleket sayısı 133 olup, yalnız Çin jeologlarının bu çalışmalara henüz katılmadıkları anlaşılmaktadır.

Komisyonun ve bağlı bulunduğu kongrenin özelliği, çalışmalarında millî hükümet temsilcilerini içine aldığı gibi, jeolojik teşkilât veya dernekleri de çalışmalarına katmaktadır. Böylece, jeolojik etüd ve araştırmalardan her türlü faydalanma kolayca sağlanabilmektedir.

Komisyonun teşkilâtı aşağıda gösterildiği şekilde tanzim olunmuştur :

- Bir Başkan
- Bir Genel Sekreter
- Bir Genel Sekreter Yardımcısı
- Her bir kıta veya belli başlı bölge için bir ikinci başkan
- Alt Komisyonların her bir kıta veya bellibaşlı bölge veya özel bir teknik disiplin için teşkil edeceği redaksiyon komiteleri.

Komisyon, Milletlerarası Jeoloji Kongresi esnasında toplandığı gibi, lüzum görüldüğü zamanlarda da ayrıca toplanabilir. Ancak, komisyon toplantısı Alt Komisyonların toplantıları ile karıştırılmamalıdır.

Komisyonun Sekreterlik Bürosu son zamanlara kadar, yalnız bizzat Genel Sekreter Jean Marçais tarafından yürütülmekteydi. Faaliyeti gittikçe artan Sekreterliğin başarı ile iş görebilmesi için, bir yardımcıya ihtiyaç duyulmuş, bu sebeple BRGM jeologlarından Bayan Frances Delany'i Genel Sekretere yardım etmesi için görevlendirmiştir. Bu oturumda Bayan Delany'nin Genel Sekretere yardımcı olması teklifi, Komisyonun oybirliği ile kabul edilmiştir.

Sekreterliğin gerek kira bedelini, gerekse artan posta masraflarını karşılayabilmek için, üyelerin yıllık aidatlarını muntazam olarak ve vaktinde ödemeleri temenni olunmuştur. Büronun yıllık gelir ve gideri takriben 70-80 bin NF civarında olmaktadır.

Milletlerarası Jeoloji Bilimleri Birliği (The International Union of Geological Sciences, IUGS), Komisyonun çalışmalarına ilgi göstermiş ve Birliğin bir organı olması gerektiğini belirtmiştir. Bu isteğin yerinde olduğu ve birliğin bu yönde çalışmalar bakımından, daha faydalı olacağı görüşü ileri sürülmektedir. Komisyon, Kongre ile ilmî bağlantısını devam ettirmek kayıt ve şartı ile Birliğe bağlanmasının uygun olacağını kabul etmiş, fakat bu husustaki katı kararın ancak Yeni Delhi Kongresinde verilebileceğini belirtmiştir.

DJH Komisyonunun üyesi bulunan 133 devletten 45 i aynı zamanda Birliğe de üye olmuşlardır; bunun 22 sini Avrupa devletleri teşkil etmektedir. Türkiye (M.T.A.) henüz Birliğe girmemiştir.

IV — YAPILACAK İŞLER VE ÇALIŞMALAR

14 — Harita, maket, lejand ve etüdler

a — Her şeyden önce, çok geç kaldığımız, 1 : 2 500 000 ölçekli Türkiye Kömür Yatakları Haritasının biran önce hazırlanıp, Mart ayı sonuna kadar Avrupa Kömür Yatakları Haritası Sekreterliğine gönderilmesi icabetmektedir. Bu husustaki gerekli izahat daha önce M.T.A. Genel Direktörlüğüne arz olunmuştur.

b — Metalojenik harita çalışmaları için, dahil bulunduğumuz Batı Avrupa ve Akdeniz grubu memleketlerin, lejand tekliflerini hemen hazırlayıp sentez yapılmak üzere, bir an önce Sekreterliğe gönderilmeleri önemle istenmiştir. Konunun Enstitüce ele alınıp bir «kısmi teklif» hazırlanması icabetmektedir.

c — Türkiye Tektonik Haritasının tekemmül ettirilmesi ve her şeyden önce tektoniğin maden yatakları ile bağlantılarının araştırılması, değil yalnız Kongre çalışmalarına faydalı olmak ve başarı ile katılmak, memlekette maden aramalarına daha ilmî bir yön vermek bakımından da önemle ele alınmalı ve başlanmış olan Metalojenik Harita çalışmalarına bu yönden de (tektonik) devam edilmelidir. Tektonik konusundaki bilgilerimizi derinleştirmek ve detaylandırmakta fayda görmek ve 22 nci Kongrede bu konuya önem verileceğini tahmin etmekteyim.

d — Türkiyenin 1 : 500 000 ölçekli Metalojenik Haritasının hazırlanmasına devam olunmalı ve jeolojik fonlu Mineral Endeks Haritası olmaktan bir adım daha ileri gidilerek metalojenik harita anlamına doğru daha uygun bir çalışma yolu tutulmalıdır. En azdan 1964 yılı Yeni Delhi Kongresine iyi bir Metalojenik Harita ile katılmamızın temini için gerekli tedbirlerin alınması ve teşebbüslerin yapılması M.T.A. Enstitüsü idaresine terettüp etmektedir. Gereğinin ona göre yapılacağını ümit ve temenni ederim. Bu konuda 1 : 500 000 ölçekli Türkiye Metalojenik Haritası hazırlanırken, Avrupa Metalojenik Haritası için gerekli 1 : 2 500 000 ölçekli küçültülmüş Metalojenik Haritasının da vaktinde hazırlatılmasını hatırlatmak isterim.

e — Türkiye'deki hidrojeoloji çalışmalarını derleyip toplayıp bir genel sentez için gerekli kompilasyon işlerine başlanmalıdır. Kongrenin gelecek toplantı-

sında bu konunun da dünya çapında ele alınacağını sanıyorum. Şimdiden hazırlıklara başlamakta fayda görmekteyim. Bu gibi yeni konular, komisyona veya kongreye, bazı memleketlerdeki çalışmalar bir hayli ilerledikten sonra gelmektedir. Türkiye'deki hidrojeoloji çalışmalarının bir hayli ilerlemiş olduğunu biliyoruz; dağınık etüdler ve araştırmalar şeklinde olan bu çalışmaların Türkiye çapında sentez edilmesi ve bir Hidrojeoloji Haritasının hazırlanması için gerekli kompilasyon çalışmalarına başlanmasının ve bu işin de M.T.A. tarafından yapılmasının gerektiğine şüphe yoktur.

Yukarda beş madde olarak ve yalnız adlarım ve anahatlarını kısaca belirttiğim konuların derli toplu bir şekilde programa alınmasının ve belli bir plâna göre vaktinde yetiştirilmesinin faydaları saymakla bitmez. Yalnız ikisini arz etmekle yetineceğim :

— Birincisi, gerçekten milletlerarası ilmî bir işbirliği şeklinde görünen bu yarışmada bize düşen işleri vaktinde yetiştirmek millî bir tefahür olmakta ve milletlerarası varlığımızın bir ifadesi sayılmaktadır.

— İkincisi, dünyanın çeşitli jeolojik haritalarının yapılması her milletin kendi memleketinin taşını toprağını tanımak ve bilmek için kullandığı ilmi ve teknik metodların ve yeni yeni görüşlerin bir «teşhiri» olmakta ve her katılana faydalanma imkânı sağlanmış bulunmaktadır. Bundan faydalanıp faydalanmamak, önce Hükümetlerin takdirine, sonra da temsilci olarak katılanların anlayış ve gayretine bağlı kalmaktadır.

15 — Kongre ve Komisyonla bağlantı

Milletlerarası Jeoloji Kongresi ve Dünya Jeolojik Haritası Komisyonu öyle zaman zaman yapılan, her ilim adamının yaptığı etüdlerin veya araştırmaların sonucunu bir tebliğ olarak Kongreye ve Komisyona sunmak ve birkaç kişinin soracaklarına ilmî karşılık vermekten ibaret değildir. Kongre ve Komisyon, burada bilhassa belirtmiye çalıştığım gibi, devamlı ve âdeta bir müessese gibi çalışma niteliğindedir.

Kongre, komisyon, komisyonun alt komisyonları, her bir alt komisyonun çeşitli redaksiyon komiteleri ve her bir komitenin ihtiyaca ve lüzuma göre teşkil olunan çalışma grupları ile sanki dünyaya yayılmış bir teşekkül gibidir. Ele aldığı dünya haritaları ile belli amacı, plânı ve programı olan ve ona göre işliyen bir müesseseye benzemektedir. Bu teşekküle üye olan her memleketin bu devamlılığa ve çalışma temposuna uymasının zaruri bir keyfiyet ve kaçınılmaz bir görev olduğunu söylemiye bile lüzum yoktur sanırım. Bu da Kongreye veya komisyon toplantılarına zaman zaman bir temsilci göndermekle yerine getirilmiş olamaz.

Daha önce arzettiğini gibi, Türkiye, Kongrenin ve Komisyonun kayıtlı üyesidir ve benim bildiğim, en azdan 1952 den beri Kongreye, 1960 hariç, resmen katıldı. Fakat Komisyon çalışmalarına katılmamız, kendi kanaatime göre, sanki tesadüflere bırakılmış gibidir. Nitekim bu son toplantıya ben Avrupa Metalojenik Haritası görüşmelerine katılmak için gönderildim; bu bir redaksiyon komitesi çalışması idi. Bana ne komisyonun, ne diğer alt komisyonların, hattâ ne de diğer redaksiyon komitelerinin toplanacağına dair ufak bir imâ veya işarette bulunulmadı.

Bu aynı toplantıya katılmak üzere İ. Teknik Üniversitesinden Paris'e giden arkadaş da ancak üç günlük bir toplantı için yola çıkmıştı ve Avrupa Metalojenik Haritası Redaksiyon Komitesi toplantısından sonra ne alt komisyonların ne de komisyonun çalışmalarını takibetmeden dönmüştür.

Avrupa Tektonik Haritası Redaksiyon Komitesi, Mart 1962 de Prag'da toplanmış ve kararlar almıştır. Bundan haberimiz olduğunu sanmıyorum. Bu toplantıda alınan kararlardan biri şudur :

«Milletlerarası Jeoloji Kongresinin 19 uncu Kopenhag toplantısındaki karar çerçevesinde, Avrupa Tektonik Haritasının ikinci baskısının yapılması imkânlarının araştırılması uygun görülmüştür... Ancak, bütün millî jeoloji müesseseleri birinci baskıyı elde etmeden ve bütün memleketlerin ilgili jeologları haritanın tümünü görüp incelemeyen bu konuda katî kararlara gidilmeyecektir.»

Bunlar gibi haberimiz olmayan karar ve çalışma örnekleri pek çoktur. Sebebi, M.J. Kongresine ve D.J.H. Komisyonunun çalışmalarına, arzetmeye çalıştığım açıdan bakılmamış ve bunların mahiyeti memleketimizde iyice anlaşılma-
mıştır; anlıyanlar olmuş ise, bunu resmî makamlara duyurup gereğini sağlayamamıştır.

Hemen kaydedeyim ki, bu kongre ve organlarının çalışmalarını takibetmek için her türlü toplantıya fiilen, vücuden katılmak bir şart değildir. Bunları bilmek, rapor göndermek, toplantıların sonuçlarını ve kararlarını istemek suretiyle de milletlerarası bir çalışma yapılabilir. Böylece, önemli toplantılara katılacak temsilci ve mütehassıslar ne için nereye gitmesi istendiğini önceden bilmeli, memleketinde yapılması gereken hazırlıklar ona göre yönetilmeli ve tamamlanmalıdır.

Bu bakımdan tavsiyem, bu türlü milletlerarası çalışmaları takibetmek için bir «Koordinatör» tayin olunmalıdır. Koordinatörün bu türlü ihtisas konularına vakıf olması, memleketimizdeki ilgili müesseseleri ve bunların faaliyetlerini bilmesi, ilgili mütehassısları ve hattâ onların çalışma konularını tanınması nihayet milletlerarası teşekküllerle muhabere edebilecek şekilde en azdan iki dil (Kongrenin resmî dili: İngilizce ve Fransızca) bilmesi şarttır. Görevi, toplantıların sonuçlarını incelemek, neler yapılacağını plânlamak, plânın gerçekleşmesi için ilgili merciere durumu bildirmek ve gereğini istemek şeklinde olmalıdır. Önemli toplantılara nasıl bir kadro ile katılmak icabettiği hususunda teklifte bulunmalı ve kendisi de bu önemli toplantılara katılmalıdır. Kongre, komisyon veya alt komisyonlara sunulacak Türkiye harita maketleri, rapor ve benzerlerinin son şekillerinin hazırlanmasını temin etmelidir. Koordinatör, aynı zamanda dünyada, bütün memleketlerde ve bilhassa komisyon kanalı ile yayınlanan haritaları topluyarak, bir «Yabancı Jeoloji Arşivi» hazırlamalıdır.

Böylece, gerek M.J. Kongresi, gerekse D.J.H. Komisyonu ile olan kaçınılmaz bağlantımız ve bunun bütün faydaları gözönünde tutularak ve gerçekten milletlerarası ilmî bir işbirliği olan bu yarışmaya ciddî bir açıdan bakarak Hükümetimizin ve M.T.A. gibi millî müesseselerimizin bu konuya gereken anlayışı göstereceklerini arz ve ümit ederim.

MADEN TETKİK VE ARAMA ENSTİTÜSÜ YAYINLARINDAN

Müellifi	Kitabın İsmi	Seri ve No. sı	Fiyatı (Kuruş)
M.T.A. Enstitüsü	<i>Kuzey Anadolu taşkömür havzasına dair bazı mühim jeolojik meseleler, 1937</i>	A. 1	Kalmadı
» »	<i>Anadolu linyitleri hakkında yeni malûmat, 1937</i>	A. 2	Kalmadı
Louise Jordan	<i>No. 1 Basbirin kuyusundaki küçük Foraminiferanın etüdü, 1937</i>	A. 3	Kalmadı
Dr. S. W. Tromp	<i>Güneydoğu Türkiye'nin stratigrafisi, strüktür veçheleri ve petrol imkânları ile bunların mücavir mıntakalarla mukayesesi, 1941.</i>	A. 4	2000
Dr. H. Kleinsorge	<i>Manisa vilâyeti, Soma linyit zuhuru ve civarının jeolojisi, 1941</i>	A. 5	125
Dr. M. Blumenthal	<i>Sinop vilâyeti, Boyabat havzası petrol sahasının jeolojik terkibi, 1942</i>	A. 6	125
Dr. P. Arni	<i>Kırşehir, Keskin ve Yerköy zelzelesi hakkında, 1938.</i>	B. 1	Kalmadı
Prof. Dr. W. Jongmans	<i>Anadolu kömür havzasının doğu kısımlarında bulunan Karbon formasyonuna ait nebati fosiller hakkında etüd, 1930.</i>	B. 2	Kalmadı
V. Kovenko	<i>Divriği mıntakası turmalinli manyesit yatakları, 1939.</i>	B. 3	Kalmadı
Dr. P. Arni	<i>Doğu Anadolu ve mücavir mıntakalarının tektonik ana hatları, 1939</i>	B. 4	Kalmadı
Prof. Dr. Salamon-Calvi	<i>Türkiye'deki zelzelelere mütaalik etüdü, 1940</i>	B. 5	Kalmadı
Dr. M. Blumenthal	<i>Niğde ve Adana vilâyetleri dahilindeki Toroslar'ın jeolojisine bir bakış, 1941</i>	B. 6	160
Dr. V. Stchépinsky	<i>Türkiye Kretase faunası etüdü hakkında, 1942</i>	B. 7	125
Dr. Galip Otkun	<i>Anadolu'da birkaç Lias yatağının paleontolojik etüdü, 1942</i>	B. 8	Kalmadı
Dr. A. Suat Erk	<i>Bursa ve Gemlik arasındaki mıntakanın jeolojik etüdü, 1942</i>	B. 9	Kalmadı
Dr. P. de Wijkerslooth	<i>Anadolu krom cevherlerinin istihalesi ve bunların magmatik oluşlarla ilgisi, 1946</i>	B. 10	Kalmadı
Prof. Dr. K. Ö. Çağlar	<i>Türkiye maden suları ve kaplıcaları (fasikül I), 1947</i>	B. 11	Kalmadı
» »	<i>Türkiye maden suları ve kaplıcaları (fasikül II), 1948</i>	»	Kalmadı
»	<i>Türkiye maden suları ve kaplıcaları (fasikül III), 1950</i>	»	525
» »	<i>Türkiye maden suları ve kaplıcaları (fasikül IV), 1961 (107 No: lı neşriyatımıza bakınız.)</i>	»	750
Dr. E. Lahn	<i>Türkiye göllerinin jeolojisi ve jeomorfolojisi hakkında bir etüd, 1948</i>	B. 12	880
Dr. M. Blumenthal	<i>Bolu civarı ile Aşağı Kızılırmak mecrası arası jeolojisi, 1949</i>	B. 13	1250

Müellifi	Kitabın İsmi	Seri ve No. sı	Fiyatı (Kuruş)
Dr. M. Blumenthal } Dr. Ekrem Göksu }	<i>Akseki civarındaki dağlarda boksit zuhurattı, bunların jeolojik durumu ve jenezisi hakkında izahat, 1949....</i>	B. 14	425
Mehlika İzgi-Taşman	<i>Adana strüktür sondajları mikro-founasının etüdü, 1949.....</i>	B. 15	200
Dr. Nuh Tilev	<i>Güneydoğu Türkiye'nin Maestrichtien Rosaline'lerinden Globotruncana neveleri hakkında etüd, 1951....</i>	B. 16	Kalmadı
Dr. Cahit Erentöz	<i>Çatalca bölgesinde jeoloji tetkikleri, 1953.....</i>	B. 17	Kalmadı
Dr. Süleyman Türkünal	<i>Hakkâri ve Başkale (Türkiye) bölgesinin jeolojisi, 1953.....</i>	B. 18	Kalmadı
Dr. Lütfiye Erentöz	<i>Karadeniz'deki bugünkü teressübat, 1956.....</i>	B. 19	500
Dr. Orhan Bayramgil	<i>Pratten (Basel) yeraltı suyunun kimyevi tetkiki, 1949.....</i>	B. 20	Kalmadı
Dr. V. Stchépinsky	<i>Sivas vilâyetinin Miosen devrine ait faunası, 1939.</i>	C. 1	Kalmadı
» »	<i>Erzincan mintakasının jeolojik ve maden zenginlikleri, 1941.....</i>	C. 2	190
Dr. Lütfiye Erentöz	<i>Türkiye'de, bilhassa Güney Anadolu'daki, Neojen havzalarının stratigrafisi ve bunların bütün Akdeniz Bölgesindeki diğer havzalarla mukayesesi, 1956....</i>	C. 3	1000
» »	<i>Hatay, Adana, Karaman Havzalarının Neojen Mollusque'leri, 1958.....</i>	C. 4	4000
Dr. V. Stchépinsky	<i>Türkiye karakteristik fosilleri, 1946.....</i>	D. 1	4000
Dr. M. Blumenthal	<i>Seydişehir-Beyşehir hinterlandındaki Toros dağlarının jeolojisi, 1947.....</i>	D. 2	1250
» »	<i>Belemedik Paleozoik penceresi ve bunun Mesozoik kalker çerçevesi (Kilikya Torosları), 1947.....</i>	D. 3	625
» »	<i>Orta ve Aşağı Yeşilirmak bölgelerinin jeolojisi hakkında, 1950.....</i>	D. 4	1550
» »	<i>Batı Toroslar'da Alanya ard ülkesinde jeolojik araştırmalar, 1951.....</i>	D. 5	700
» »	<i>Toroslar'da yüksek Aladağ silâlesinin coğrafyası, stratigrafisi ve tektoniği hakkında yeni etüdü, 1952</i>	D. 6	450
» »	<i>Yüksek Bolkaradağ'ın, kuzeyindeki kenar bölgelerin ve batı uzantılarının jeolojisi, 1955 (Türkçe nüsha)</i>	D. 7	1000
» »	» » » (Almanca nüsha)	D. 7	2500
Dr. Oğuz Erol	<i>Ankara güneydoğusundaki Elma dağı ve çevresinin jeolojisi ve jeomorfolojisi üzerinde bir araştırma, 1956</i>	D. 9	900
Dr. Temuçin Aygen	<i>Balya bölgesi jeolojisinin incelenmesi, 1956.....</i>	D. 11	900
Dr. Zati Ternek	<i>Keşan-Korudağ bölgesinin jeolojik etüdü, 1949....</i>	D. 12	1750
UNESCO	<i>Atom Enerjisinin sulhuç gayelerle kullanılması....</i>		Kalmadı
Dr. Ekrem Göksu	<i>Uranyum nedir ve nasıl aranır.....</i>	101	1500
Prof. Dr. H. Borchert	<i>Türkiye'de inisiyal ofiolitik magmatizmaya ait Krom ve Bakır cevheri yatakları, 1958 (Türkçe nüsha)...</i>	102	1250
» »	» » » (Almanca nüsha)..	102	1250
Nilüfer Bayçın	<i>Anyonları sistematik gruplandırma ve tanıma metodları üzerine araştırmalar ve yeni bir metod, 1959..</i>	103	Kalmadı
Prof. Dr. H. Borchert	<i>Pozantı ofiolit bölgesi ve krom yatakları, 1959 (Almanca).....</i>	104	1000

Müellifi	Kitabın İsmi	Seri ve No. sı	Fiyatı (Kuruş)
Prof. Dr. H. Borchert	Yeşilova-Burdur civarı kromit zuhurları, 1960 (Almanca)	105	1000
» »	Acıpayam-Denizli batısındaki peridotit kütleleri içinde kromit zuhurları, 1960 (Almanca)	106	1000
Prof. Dr. K. Ö. Çağlar	Türkiye maden suları ve kaplıcaları (fasikül IV), 1961.	107	750
Canadian Aero Service Limited	Türkiye'nin müntehap sahalarda maden kaynaklarının kıymetlendirilmesi hakkında Havadan İstikşaf Programı Cilt I Doğu Toroslar Bölgesi (Haritaları ile birlikte)	108	2000
» » » Cilt II Ege Bölgesi (Haritaları ile birlikte)	109	2000
» » » Cilt III Orta Anadolu Bölgesi (Haritaları ile birlikte)	110	2000
T. P. Thayer	Jeolojinin kromit aramaları ve madencilğe tatbiki..	111	Kalmadı
Erol İzdar	Doğu Hekimhan-Hasançelebi (Doğu Anadolu) bölgesinin jeolojik yapısı magmatizma ve cevher yatakları (Almanca)	112	1000
Necip Tolun	1 500 000 mikiyaslı jeolojik Harita ve İzahnamesi		2000
T. E. Gattinger	» » » » (Trabzon)		2000
İhsan Ketin	» » » » (Sinop)		2000
» »	» » » » (Kayseri)		2000
C. W. Ryan	Türkiye'nin bilinen maden zuhurları, 1960 (İng.)..		1000
Dr. Quentin Singewald	İktisadi Jeoloji		520
Dr. Ing. F. Schumacher	Dünya Uranyum yataklarının özellikleri ve ekonomik değerleri, 1955	E. 1	Kalmadı
J. Coulomb	Manyetik alan ve tellürik cereyanların süratli tahavvülleri ve bunların jeofizik prospeksiyonda muhtemel tabikası, 1956.....	E. 2	Kalmadı
Emin İplikci	Türkiye'de Petrol aramaları, 1959		Kalmadı
M.T.A. Enstitüsü	Dünya Maden Haberleri 1956-1961 (beher nüshası)		400
» »	Kömür ve Petrol Laboratuvarı broşürü, 1956		Kalmadı
» »	Türkiye Taşkömür, Linyit ve Petrol zuhurları haritası, 1956		Kalmadı
» »	Türkiye'de Kömür ve Petrol yatakları haritası, ikinci baskı, Kasım 1961		300
» »	Türkiye Maden Zuhurları Haritası, 1960		300
» »	Türkiye jeolojik haritası (Ankara, İstanbul, Erzurum, Musul hariç)		2400
» »	Türkiye tektonik haritası ve izahnamesi (Fransızca)		300
» »	M. T. A. 1935 - 1956 Faaliyeti		Kalmadı
» »	M. T. A. 1957 Faaliyet Broşürü		Kalmadı
» »	M. T. A. 1958 Faaliyet Broşürü		Bedelsiz
» »	M. T. A. 1935 - 1960 Faaliyet Broşürü		Bedelsiz

Müellifi	Kitabın İsmi	Seri ve No. sı	Fiyatı (Kuruş)
M.T.A. Enstitüsü	<i>M. T. A. 1961 Faaliyet Broşürü</i> (Türkçe nüsha)		Bedelsiz
» »	» » » (İngilizce nüsha)		Bedelsiz
» »	<i>M. T. A. Dergileri, 1950 - 1963</i> (beher nüshası)...		1000
» »	<i>M. T. A. Dergileri Makaleler Bibliyografyası</i> 1959 - 1962 (M. T. A. Dergileriyle verilir.)		Bedelsiz